

TOIMINTAKERTOMUS 2007

Vuosi 2007 oli Suomen tiedekustantajien liiton neljästoista toimintavuosi. Liitto toimi strategiansa mukaisesti tieteellistä julkaisutoimintaa harjoittavien yhteisöjen keskusjärjestönä, valvoi jäsentensä yhteisiä etuja ja oikeuksia, pyrki lujittamaan tieteellisten julkaisujen asemaa, edistämään liiton jäsenten välistä yhteistyötä ja tukemaan kansainvälistä kanssakäymistä.

Liitto on tekijöiden ja kustantajien yhteisen tekijänoikeusjärjestön Kopiosto ry:n jäsen.

Tieteellisen tiedon avoimen saatavuuden vaatimus on muuttanut myös tieteellisen julkaisemisen kenttää. Liitto seuraa, miten open access -julkaisemisen edellytykset muuttuvat ja millaisia vaikutuksia AO-julkaisemisella on tekijänoikeusperiaatteisiin, lisenssisopimuksiin ja tekijänoikeuskorvauksiin.

Liiton kotisivuilla (www.tiedekustantajat.fi) on ollut käytettävissä kustannussopimusmallit, joita voi soveltaa sekä kirjan- että lehden kustantajat omien tarpeidensa mukaisesti. Mallisopimukset käännettiin vuoden 2007 aikana sekä ruotsiksi että englanniksi. Sopimuksissa on pyritty ottamaan huomioon sekä painetun että sähköisen julkaisemisen tarpeet.

Jäsenistö

Liiton jäseneksi voi sääntöjen mukaan liittyä jokainen Suomessa tieteellistä julkaisutoimintaa harjoittava oikeuskelpoinen yhteisö tai rekisteröity säätiö, jonka liiton hallitus hyväksyy jäseneksi.

Vuoden 2007 aikana hyväksyttiin kaksi uutta jäsentä, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus ja Diakonian tutkimuksen seura. Jäsenistöstä poistui Yliopistopaino Kustannus, jonka kustannustoiminta yhdistettiin Gaudeamukseen. Liiton jäsenmäärä 31.12.2007 oli 83.

Jäseniä olivat:

Dendrologian Seura - Dendrologiska
 Sällskapet
 Diakonian tutkimuksen seura
 Edistyksellinen tiedeliitto
 Ekonomiska Samfundet i Finland
 Ethnos
 Historian Ystävain Liitto
 Historiska föreningen
 Informaatiotutkimuksen yhdistys
 Ius Gentium
 Kansainvälisen soveltavan estetiikan
 instituutin kannatusyhdistys
 Kasvinsuojeluseura
 Kirjallisuudentutkijain seura
 Klassillis-filologinen yhdistys
 Kotikielen Seura
 Kotimaisten kielten tutkimuskeskus
 Kustannus Oy Duodecim
 Lapland University Press/ Lapin
 yliopistokustannus,
 Liikuntatieteellinen seura
 Luonnonfilosofian seura
 Metsäntutkimuslaitos
 Nuorisotutkimusseura
 Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistys
 SFS Fysiikan Kustannus
 Skepsis
 Societas pro Fauna et Flora Fennica
 Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja
 kehittämiskeskus STAKES

Sosiaalipoliittinen yhdistys
 Suomalainen Lakimiesyhdistys
 Suomalainen Lääkäriseura Duodecim
 Suomalainen Teologinen Kirjallisuusseura
 Suomalais-Ugrilainen Seura
 Suomalaisen Kirjallisuuden Seura
 Suomen Antropologinen Seura
 Suomen Biologian Seura Vanamo
 Suomen Eksegeettinen Seura
 Suomen elokuvatutkimuksen seura
 Suomen eläin- ja kasvitieteen
 julkaisutoimikunta
 Suomen Estetiikan Seura
 Suomen Filosofinen Yhdistys
 Suomen Geologinen Seura
 Suomen Hammaslääkäriliitto
 Suomen Hammaslääkäriseura Apollonia
 Suomen Historiallinen Seura
 Suomen Itämainen Seura
 Suomen Kasvatustieteellinen Seura
 Suomen keskiajan arkeologian seura
 Suomen Kielen Seura
 Suomen kielitieteellinen yhdistys
 Suomen kirkkohistoriallinen seura
 Suomen Kouluhistoriallinen Seura
 Suomen Lääketieteen Historian Seura
 Suomen Maantieteellinen Seura
 Suomen Merihistoriallinen Yhdistys
 Suomen Psykologian Seura
 Suomen Sammalseura

Suomen Sukututkimusseura
 Suomen Tieteellinen Kirjastoseura
 Suomen tieteen- ja teknologian tutkimuksen seura
 Suomen Tribologiayhdistys
 Suomen urheiluhistoriallinen seura
 Suomen Ympäristöoikeustieteen Seura
 Svenska litteratursällskapet i Finland
 Säteilyturvakeskus
 Taidehistorian Seura
 Taideteollinen korkeakoulu
 Tampereen teknillinen yliopisto
 Tampere University Press
 Teatterikorkeakoulu
 Tekniikan Historian Seura THS

Teologinen Julkaisuseura
 Tiedotusopillinen yhdistys TOY
 Tulevaisuuden Tutkimuksen Seura
 Turun Historiallinen Yhdistys
 Tutkijaliitto
 Työterveyslaitos
 Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura
 Tähtitieteellinen yhdistys Ursa
 Uusfilologinen yhdistys
 Valtiotieteellinen yhdistys
 Osuuskunta Vastapaino
 The Westermarck Society
 Väestöliiton Väestöntutkimuslaitos
 Yhdyskuntasuunnittelun seura

Liiton jäsenmaksu 2007 oli 50 euroa.

Liiton tilaisuuksista, apurahoista ja koulutuksesta tiedotettiin jäsenistölle kahdessa jäsenkirjeessä, sähköpostilistalla sekä liiton verkkosivuilla. Sivulla ovat myös jäsenluettelo yhteystietoineen, liiton suosittelmien kustannussopimusten mallit ja mm. apurahahakemuslomakkeet sekä tulostettavassa että verkossa täytettävässä muodossa ja myös seminaarien aineistoja. Verkkosivujen osoite on www.tiedekustantajat.fi. Liitto ostaa verkkopalvelut Tieteellisten seurain valtuuskunnalta. Liiton yhteystiedot löytyvät myös kirja-alan kalenterista, Helsingin puhelinluettelosta ja Web-Infosta.

Vuosikokous

Liiton sääntömääräinen vuosikokous pidettiin 4.4.2006 Tieteiden talossa Helsingissä. Edustettuna oli 13 jäsenyhteisöä. Kokouksessa julkistettiin Suomen tiedekustantajien liiton apurahojen saajat 2007. Virallisten asioiden jälkeen esiintyi Vuoden tiedekirja -palkinnon saanut FT Mirka Lappalainen.

Vuosikokous päätti, että tekijänoikeudenhaltijoiden järjestölle antamien Kopiosto-valtakirjojen soveltamisalaa laajennetaan niin, että se kattaa valokopionnin lisäksi myös suojatun aineiston digitaalisen valmistamisen ja levittämisen. Laajennus koskee edunvalvontaa julkistettujen teosten käytössä opetustoiminnassa ja tieteellisessä tutkimuksessa sekä arkiston, yleisölle avoimen kirjaston tai museon kokoelmiin sisältyvän teoksen käytössä. Elokuussa Kopioston hallitus nimitti oikeudenomistajista koostuvan työryhmän, jonka tehtävänä on suunnitella uusia teosten käyttöluovia oppilaitossektorille.

Hallitus ja toimihenkilöt

Hallituksesta olivat erovuorossa HLT Päivi Mäntylä, kustannuspäällikkö Outi Sisättö ja kustannusjohtaja Päivi Vallisaari. Heistä Päivi Mäntylä ja Outi Sisättö valittiin uudelleen ja uutena jäsenenä hallitukseen tuli kustannustoimittaja Johanna Ilmakunnas (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura).

Hallitukseen ovat kuuluneet (toimikausi merkitty sulkuihin):

- tutkija Pertti Hakala, Suomen Sukututkimusseura (2006–2009)
- kustannustoimittaja Johanna Ilmakunnas (2007–2010)
- johtaja, dosentti Lars-Folke Landgrén, Historiska föreningen (2003–2006; 2006–2009)
- dosentti Tuija Laine, Suomen Kirkkohistoriallinen Seura (2003–2006; 2006–2009)
- professori Markku Löytönen, Suomen Maantieteellinen Seura (2002–2005; 2005–2008)
- HLT Päivi Mäntylä, Suomen Hammaslääkärisseura Apollonia (2004–2007; 2007–2010)
- toimitussihteeri Pertti Saloheimo, Suomalainen Lääkärisseura Duodecim (2002–2005; 2005–2008)
- kustannuspäällikkö Outi Sisättö, Tampere University Press (2004–2007; 2007–2010)
- tutkija Toni Suutari, Kotikielen seura (2005–2008)

Hallituksen puheenjohtajana toimi Lars-Folke Landgrén ja varapuheenjohtajana Pertti Saloheimo. Hallitus kokoontui vuoden aikana 7 kertaa. Hallituksen työvaliokunnan muodostivat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, Toni Suutari ja sihteeri.

Liiton sihteeri-rahastonhoitaja oli fil. maist. Eeva-Liisa Aalto. Tilintarkastajina toimivat KHT Folke

Tegengren ja professori Aatos Lahtinen. Varatilintarkastajina olivat Ernst & Young Oy ja dosentti Mikko Ketola.

Apurahat

Liitto myönsi 2007 apurahoja yhteensä 36 790 euroa. Helmikuun haulla myönnettiin 11 apurahaa yhteensä 16 190 euroa. Syyskuun haussa apurahoja jaettiin 11 kappaletta yhteensä 20 600 euroa. Vuoden aikana apurahoja saattoi hakea edelleen myös vapaalla haulla. Apurahoja haettiin ja myönnettiin mm. laite- ja ohjelmistohankintoihin, koulutukseen ja internet-julkaisemisen kehittämiseen. Apurahoja jaettaessa etusijalla olivat ne hakijat, joiden Kopiosto-valtakirja oli liitolla.

Apurahan saivat: Edistysellinen tiedeliitto, Ius Gentium, Kansainvälinen soveltavan estetiikan instituutti, Kirjallisuudentutkijain Seura, Lapland University Press, Suomalainen Lakimiesyhdistys, Suomalais-Ugrilainen Seura, Suomen Antropologinen Seura, Suomen Biologian Seura Vanamo, Suomen geologinen seura, Suomen Itämainen Seura, Suomen kielitieteellinen yhdistys, Suomen Lääketieteen Historian Seura, Suomen Maantieteellinen Seura, Suomen Sukututkimusseura, Tampere University Press, Tutkijaliitto, Työterveyslaitos / TTL-kustannus ja Väestöliitto, väestöntutkimuslaitos.

Vuoden Tiedekirja -palkinto

Vuoden 2006 tiedekirjaksi valittiin FT Mirkka Lappalaisen kirja "Maailman painavin raha. Kirjoituksia 1600-luvun pohjolasta". Teoksen on kustantanut WSOY. Tiedekirjan valitsi raati, johon kuuluivat prof. Kai Ekholm, prof. Kari Immonen ja prof. Riitta Hari. Raadin sihteeri oli julkaisupäällikkö Eeva-Liisa Aalto.

Palkinto, arvoltaan 10 000 euroa, rahoitetaan liiton saamista kopiointikorvauksista. Tarkoituksena on kiinnittää suuren yleisön huomiota siihen, että maassamme julkaistaan korkeatasoista tieteellistä kirjallisuutta.

Koulutus

- Turun ja Helsingin kirjamesseille hankittiin pääsylippuja jäsenistölle jaettavaksi ja maksettiin myös näyttelypaikkakunnan ulkopuolelta tulleiden matkakulut.
 - Opintomatka Leipzigin kirjamesseille tehtiin 22.-25.3.2007. Mukana oli 13 osanottajaa. Messujen yhteydessä järjestettiin Suomen Saksan-instituutin avustuksella kustantajatapaaminen, jossa olivat läsnä tri Verena Sich (Börsenverein des Deutschen Buchhandels e.V), tri Volker Schwarz (Berliner Wissenschaftsverlag) ja prof. Sauer (KG Saur Verlag).
 - Opintomatalla Moskovan kirjamesseille 28.11.-1.12.2007 oli 10 osallistujaa.
 - Kirjallisena opintomateriaalina jäsenistölle hankittiin Raimo Jussilan, Eero Ojasen ja Taija Tuovisen toimittama "Tieto kirjaksi" (Kansanvalistusseura) ja Kielitoimisto oikeinkirjoitusopas (Kotimaisten kielten tutkimuskeskus).
- Koulutukseen käytettiin vuoden aikana yhteensä hieman yli 33 600 euroa.

Osallistuminen projekteihin ja julkaisujen markkinointiin

Virtuaalinen kirjakauppa Granum (<http://granum.uta.fi>), jonka perustamista Suomen tiedekustantajien liitto oli tukemassa, avattiin asiakaskäyttöön syksyllä 1998. Vuonna 2007 mukana oli 184 kustantajaa ja nimikkeitä oli tarjolla noin 13 240. Tilauksia Granum välitti vuoden aikana yhteensä n. 5 000 kappaletta. Granum on kustantajalle maksuton myyntikanava ensimmäisen vuoden ajan, mutta sen jälkeen peritään vuosimaksu. Granumissa oli mukana 42 liiton jäsentä, joiden osallistumismaksuja liitto maksoi yhteensä 2 500 euroa.

Liitolla on ollut edustaja Kopiosto ry:n perustamassa tekijänoikeudenhaltijoiden johtoryhmässä, joka on neuvotellut kotimaisten tieteellisten artikkeleiden käytön ehdoista ja aineistojen lisensioinnista sekä Elektra-palvelun että vanhemman aineiston digitointiin keskittyneen Peri+ -projektiin osalta. Johtoryhmässä on myös Suomen Tietokirjailijoiden, Suomen tiedetoimittajain liiton ja Tieteellisten seurain valtuuskunnan edustajat. Tiedekustantajien liittoa edusti prof. Erkki J. Hollo.

Liitto tuki Suomen Open Access -työryhmän käynnistämää Open Access -julkaisemisen edistäminen Suomessa (OA-JES) -hanketta 5000 eurolla. Tuki kohdentui Open Journal Systems -julkaisujärjestelmän kehittämiseen.

Talous

Liiton tulot kertyivät 2007 pääosin kopiointikorvauksista. Niitä saatiin yhteensä 117 010,21 euroa (edellisenä vuonna 115 684,21 euroa). Korvaussumma oli kasvanut nyt edellisestä vuodesta, tosin vain hieman. Liiton saamat kopiointikorvaukset eivät jatkossakaan todennäköisesti tule kasvamaan merkittävästi. Tähän vaikuttaa se, että liiton osuudet eräissä jakoryhmissä ovat pienentyneet ja toisaalta myös sähköisen julkaisemisen lisääntyminen.

Jäsenmaksuista kertyi vuonna 2007 tuottoja 4 100 euroa. Tilikauden ylijäämä oli 3 527,59 euroa. Kopiointikorvausten ylijäämää on kirjattu siirtovelkana 18 570 euroa vuodelta 2007 ja yhteensä siirtovelkoja sisältyy taseeseen 143 275 euroa.